

Jordbruksverket, Statistikenheten
Skeppsbrogatan 2, 553 29 Jönköping
Att: Anders Grönvall

Via e-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se ; anders.gronvall@jordbruksverket.se

Stockholm
2026-02-16

Ert dnr
3.10.16-20977/2025

Vårt dnr
2025/188

NNRs remissvar angående föreslagen ny föreskrift vid jordbruksverket om statistisk undersökning av strukturen i jordbruket

NNR har erhållit underlag från Jordbruksverket den 23 januari 2026 via e-post. Ärendet har tidigare år delvis diskuterats vid årliga samråd per Skype mellan Ann-Marie Karlsson (SJV) och August Liljeqvist (NNR). NNR framför här nedan samma synpunkter på vissa gränsvärden som NNR framfört vid upprepade tillfällen de senaste åren.

NNR konstaterar att SJV och NNR är oeniga angående de gränsvärden (trösklar) som SJV tillämpar för storleken på de lantbruksföretag som väljs ut att besvara strukturundersökningen. Enligt Samrådsrutin mellan NNR och SJV punkten 9 bör detta framgå av missivet. NNR önskar att följande formulering ska ingå i missivet för undersökningen:

”För denna undersökning har samråd skett med Näringslivets Regelnämnd (NNR), i enlighet med samrådsförordningen (SFS 1982:668). Det kan dock konstateras att NNR och SJV är oeniga angående urvalet av uppgiftslämnare som tillämpats för undersökningen av strukturen i jordbruket.”

Gränsvärdena i föreskriften

NNR uppfattar inledningsvis vid en genomgång av konsekvensutredningen i underlagen att tabell 2 innebär att det enligt EU:s precisionskrav skulle räcka med att fråga 11 000 företagare om corevariablerna, inte de 58 000 företag som SJV avser att tillfråga. Den allra största delen av planerade respondenter följer alltså av sådant som svenska myndigheter själva styr över. Ur detta perspektiv har NNR sedan länge starka synpunkter på att gränsvärdena inte har justerats på många år.

NNR uppfattar att de storleksgränser för jordbruksverksamhet som SJV tillämpar (två hektar åker och/eller fem hektar jordbruksmark eller ca 20 djurenheter) inkluderar många mycket små verksamheter (fritids-verksamheter) som har liten betydelse för Sveriges livsmedelsproduktion och utgör en minskande andel av det totala antalet jordbruksverksamheter i Sverige.

NNR noterar att de storleksgränser som tillämpas har varit desamma, i första hand sedan år 2010. Dessutom har storleksgränsen två hektar åkermark varit densamma sedan åtminstone år 2003. Det finns uppskattningar som tyder på att ca 1000 små jordbruksföretag försvinner (av olika skäl) varje

år. Detta skulle innebära att ca 14 000 jordbruksföretag har försvunnit sedan år 2010. NNR antar att den största delen av den jordbruksmark som dessa företag har brukat, fortsatt brukas men då av större jordbruksföretag. Statistik för denna jordbruksmark lämnas således fortsatt in till SJV, men av andra jordbruksföretag.

NNR gör antagandet att små jordbruksföretag (storleksspannet 2-4 hektar åkermark, 5-10 hektar jordbruksmark) för varje år som går utgör en mindre och mindre andel av det totala antalet jordbruksföretag i Sverige. Om detta antagande är korrekt skulle storleksgränserna för vilka företag som det finns ett behov av att inkludera i strukturundersökningen, kunna höjas och fortfarande nå upp till EU:s precisionskrav för NUTS-2 nivån. Om exempelvis storleksgränserna skulle höjas till 4 hektar åkermark, 10 hektar jordbruksmark skulle ett antal små jordbruksföretag slippa lämna in uppgifter till SJV och uppgiftslämnarbördan skulle kunna minska för branschen.

NNR menar att det behöver utredas hur SJV ursprungligen kom fram till de storleksgränser som idag gäller för strukturundersökningen/lantbruksregistret/djurräkningen. Det behöver också utredas och redovisas vilka effekterna skulle bli vid en justering uppåt av de aktuella storleksgränserna.

NNR menar att de gränsvärden som föreslås hållas oförändrade i den nya föreskriften behöver motiveras i konsekvensbeskrivningen (avsnitt 1.4), tillsammans med en konsekvensbeskrivning av alternativa gränsvärden, däribland högre satta gränsvärden.

NNR uppfattar att dessa sedan länge fastslagna gränsvärden bibehålls med motiveringen att det finns ett behov (användarnas behov) och en efterfrågan för uppgifterna som samlas in med dessa gränsvärden. NNR menar att behov i form av efterfrågan inte är tillräckligt för att motivera dessa lågt satta gränsvärden, utan att det istället behöver handla om en objektiv nyttobedömning.

Det statistiska begreppet "behov"

I förarbetena till Lag (1992:889) om den officiella statistiken (Prop. 1991/92:118) står på sidan 12 följande om "allmän information": "*Officiell statistik som allmän information är av stor betydelse när det gäller att ge allmänheten en rättvisande bild av läge och utveckling i samhället och för den allmänna debatten.*" Detta är alltså en beskrivning av utredarens/ departementsrådets uppfattningar och skäl till formuleringar i lagstiftningsförslaget.

Förordning 2001:100 om den officiella statistiken, § 4 såg fram till 2013 ut på följande sätt:

4 § Uppgifter för den officiella statistiken skall samlas in på ett sådant sätt att uppgiftslämnandet blir så enkelt som möjligt.

Därefter tillkom (som en följd av SOU 2012:83) den nuvarande formuleringen om bl.a. "behov".

4 § Uppgifter för den officiella statistiken ska samlas in på ett sådant sätt att uppgiftslämnandet

- 1. blir så enkelt som möjligt,*
- 2. står i proportion till användarnas behov, och*
- 3. är en rimlig arbetsbörda för uppgiftslämnarna.*

Utredaren Bengt Westerberg skriver i SOU 2012:83 i avsnitt 13.3.4 att den svenska förordningsändringen utgör en följd av EUs statistikförordning. §4 i den svenska förordningen ska alltså tolkas i ljuset av EUs statistikförordning:

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 223/2009 av den 11 mars 2009 om europeisk statistik

Artikel 2 – Statistiska principer

1. Den europeiska statistiken ska utvecklas, framställas och spridas enligt följande statistiska principer:

...

f) kostnadseffektivitet: att kostnaderna för att framställa statistiken ska stå i proportion till vikten av resultaten och den eftersträvade nyttan, att resurserna måste användas på bästa möjliga sätt och att uppgiftslämnarbördan ska vara så liten som möjligt. De uppgifter som begärs ska när så är möjligt hämtas direkt från tillgängliga register eller källor.

NNR tolkar ovanstående som att "behov" huvudsakligen handlar om nyttan med uppgiften, inte i samma utsträckning om efterfrågan (från bransch och andra) gällande uppgiften.

Nyttan med de lågt satta gränsvärdena i den nya föreskriften måste visas i konsekvensutredningen, vilket saknas i den aktuella versionen. För att nyttan ska kunna anses överstiga kostnaderna, när kostnaderna för respondenterna inte är noll, måste nyttan av de aktuella gränsvärdena kunna redovisas tydligt. Konsekvensutredningen behöver kompletteras i detta avseende.

NNRs övriga synpunkter

NNR noterar att SJV i avsnitt 3.2 redovisar att de tider för uppgiftslämnande som anges inkluderar både tid för att ta fram uppgifter och tid för att fylla i enkäten. Detta är bra för transparensen i redovisningen.

NNR noterar i avsnitt 3.5 att SJV förefaller hävda att en stor uppgiftslämnarbörda leder till god statistik och att god statistik är en positiv faktor för konkurrenskraften. NNR hävdar tvärtom att god statistik är den statistik som är helt nödvändig och inte bara "bra att ha". En stor uppgiftslämnarbörda för företagen dämpar konkurrenskraften mer än den möjligen skulle kunna stärka densamma.

NNR noterar i bilagan med listning av frågor att SJV avser att ställa frågor om Riskbedömning av arbetsplatsen. NNR frågar sig om SJV utför denna uppgiftsinsamling på uppdrag av Arbetsmiljöverket.

NNR noterar i matrisen för den särskilda konsekvensanalysen att frågan om arbetstiden för tillfälligt sysselsatta i jordbruksföretag ska delas upp på kvinnor och män trots att detta inte är nödvändigt enligt EU:s regelverk. Denna ökade uppgiftslämnarbörda motiveras av 14 § förordningen om den officiella statistiken, om det inte finns särskilda skäl emot detta. NNR skulle gärna i detta sammanhang se en redovisning av skälen till att denna uppdelning har någon som helst betydelse när det gäller lantbruksverksamheter.

NNRs allmänna ställningstaganden angående företagens uppgiftslämnande:

Utredningen Uppgiftslämnarservice för företagen (SOU 2015:33) pekar ut en viktig inriktning på vilka åtgärder som i realiteten krävs för att få till en samlad process och därmed i förlängningen ett minskat uppgiftslämnande för företagen. NNR tror inte att denna fråga partiellt kan lösas ut genom olika uppdrag till myndigheter som i grunden är självständiga och därmed kan fatta egna beslut. Det krävs stället insatser från Regeringskansliet i fråga om gemensamma och enhetliga åtgärder mot alla myndigheter som samlar in uppgifter från företag. Digitalisering och olika portaler eller tekniska lösningar diskuteras frekvent men blir först av värde när information kan delas mellan berörda myndigheter. Det är delningen som ger de samhällsekonomiska vinsterna i sammanhanget och inte på vilket sätt informationen kan skickas in till myndigheterna.

Det behöver finnas en instans som har rådighet och mandat att ställa krav på myndigheter att vidta åtgärder som minskar uppgiftslämnandet i olika konkreta fall, vilket är en absolut förutsättning om företagens uppgiftslämnarbörda ska kunna minska. Problem, som att det inte finns något uppgiftskravregister, ingen operativ organisation med befogenheter att samordna och driva på förenklingen av företagens uppgiftslämnande etc, har påtalats tidigare av olika utredningar.

Viktiga hinder och problem måste lösas, såsom att ändra i sekretesslagen och registerförfattningarna, för att myndigheter ska kunna utbyta uppgifter med varandra. NNR noterar att samtliga myndigheter, kommuner och regioner sedan den 1 december 2025 får dela information med varandra för att förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda brott, felaktiga utbetalningar, fusk och andra typer av regelöverträdelser. Brottförebyggande är naturligtvis ett starkare skäl än behovet av att minska företagens uppgiftslämnande men NNR menar att detta kan tjäna som exempel på vad som är möjliga rättsliga justeringar för att åstadkomma en lättad uppgiftslämnarbörda.

Digitala projekt som hanterar uppgiftslämnande från företag måste i högre grad än idag fokusera på att effektivisera konkreta förfaranden som myndigheter hanterar och det måste beaktas att även andra myndigheter ska kunna få del av informationen i ett digitalt format.

Slutsats

NNR konstaterar att NNR och SJV inte är överens om urvalet av respondenter för Strukturundersökningen samt att NNR har invänt mot SJVs urval.

August Liljeqvist
Näringslivets Regelnämnd